

Merre tovább? A Visegrádi együttműködés jelene és távlatai⁺

(Where to carry on? ‘The Visegrád cooperation’s present and perspectives’)

Eötvös Loránd Tudományegyetemen – Budapest, 2015. április 28.

ROMAN KOWALSKI *

A Visegrád Csoport – Jelen és jövő
Előadás az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen

Nagy örömmre szolgál, hogy az Eötvös Lóránd Tudományegyetem hallgatóinak egy olyan sikeres történetről tarthatok előadást, mint a V4-ek együttműködése.

Be kell látnunk, hogy Közép-Európa évszázadokon át egy különleges része volt kontinensünknek, saját külön útján fejlődve, gyakran eltérő eredményeket ért el mint a kontinens nyugati, vagy keleti szélének államai. Végül azonban, csak a Szovjet Birodalom összeomlását követően, az EU és NATO csatlakozáson keresztül egyesülhetett a kontinens általunk lakott része Nyugat-Európával.

A Vasfüggöny lehullásának közelmúltban ünnepezt 25 éves évfordulója, a NATO-hoz való csatlakozás 15., valamint az EU-hoz való csatlakozás 10. évfordulója mind-mind arra a hihetetlen útra emlékeztet minket, amelyet államaink és nagymértékben a Visegrádi Csoport is bejárt az elmúlt pár évtized során. Az országainkban lezajlott folyamatok még mindig a demokratikus átalakulás példjaként szolgálhatnak más államok számára. Ahogy maguk is jól tudják, jövő februárban fogjuk ünnepelni a Visegrádi Csoport létrejöttének 25. évfordulóját.

A Visegrádi Csoport maga egy olyan időszakban jött létre, amelyre ma már akár történelmi távlatból is tekinthetünk. A 90-es években országainkat a közös tapasztalatok és célok – a NATO és EU-hoz való csatlakozás – terelték egymás mellé. Ezt a küldetést sikeresen teljesítettük 2004-re. A következő évtizedben a Visegrádi Csoport az összehangolt erőfeszítések egy olyan platformja lett, amelyet alapvetően két vektor határozott meg. Befelé a csoport regionális integrációját kívánta elősegíteni, kifelé pedig segítette az európai és transzatlanti integrációs struktúrában belüli közös álláspontok és irányelvek kialakításában.

A V4 egy hasznos és hatékony eszköznél bizonyult: irányelvek kérdésében – ahol a nemzeti érdekek és prioritások legalább részben átfedésben voltak – segítette koordinálni és erősíteni a nemzeti pozíciókat a NATO-n és az EU-n belül, ezáltal szélesebb szövetségeket kiépítve és közös ügyeket támogatva, amelyek tovább növelték a csoport azon képességét és relevanciáját, hogy befolyást gyakoroljon a döntéshozó folyamatokra. Ebből adódóan továbbra is hasznot kéne húznunk a V4 struktúrájából annak érdekében, hogy be tudjuk mutatni az aktuális európai és globális kihívásokra adott regionális perspektívánkat. Igaz azonban, hogy az Oroszországgal szemben követendő politika kapcsán, a közelmúltban manifesztálódott belső, V4-es különbségek némileg gyengítették a V4-ről kialakult képet.

Nyíltan meg kell mondanom, hogy Lengyelország számára kulcsfontosságú a V4 brand fenntartása és, hogy a tagok szolidaritásának a megőrzésével új lendületet vegyen a csoport működése. Együtt többet érhetünk el politikai – de praktikus értelemben is – és ha közös hangon szólalunk meg, hangunk messzebb fog elérni, főleg a nemzetközi fórumokon. Nem szabad csak a jelenlegi EU-s agenda hatékony koordinációjára szorítkoznunk.

⁺ A nemzetközi konferenciát a *Délkelet-Európa Alapítvány és Kutatóközpont* rendezte a “Nagykövetek Közép- és Délkelet Európáról” sorozat keretében 2015. április 28-án, az *Eötvös Loránd Tudományegyetemen*.

* *Öxc. Roman Kowalski* 1961-ben született Przasnyszban. Politológia szakon végzett, majd a Lengyel Külügyminisztériumban töltött be különböző pozíciókat, többek között mint miniszteri és követ-tanácsos. A Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetségén 1991-től kezdve több pozícióban szolgált, 2010-től a Lengyel Köztársaság magyarországi nagykövete.

A mostani helyzetben mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy konszolidáljuk és erősítsük azt az alapot, amin az együttműködésünk nyugszik. A V4-nek továbbra is koncentrálnia kell olyan kulcsfontosságú kérdésekre, mint az energetikai biztonság, biztonságpolitika, észak-déli szállítmányozási útvonalak fejlesztése, kereskedelmi kapcsolatok elősegítése, gazdasági együttműködés fellendítése, magas szintű tudományos kutatások támogatása és végül de nem utolsósorban buzdítani az emberek közötti közvetlen kapcsolatok kialakítását.

Lengyelország a regionális együttműködés létfontosságú részeként tekint a Visegrádi Csoportra. Továbbá azt szeretnénk, ha a V4-ek kezdeményezné kapcsolatok kialakítását más régiók és partnerek irányába. Sikeresen alakítottuk a EU keleti politikáját és megosztottuk a demokratikus átalakulás során szerzett tapasztalatainkat az EU-val szomszédos és távolabbi államokkal egyaránt.

Azonban, ahogy korábban említettem manapság bizonyos problémákkal kell szembenéznünk. A köztünk lévő összes különbségre lehetséges, hogy van racionális magyarázat, amelynek gyökere az egyes országok nemzeti érdekeinek az eltérő megítélésében rejlik. De, ahogy a krízis tovább húzódik, úgy kell emlékeznünk arra is, hogy nem csupán egy helyi konfliktussal nézünk szembe, hanem egy, az európai biztonságra és a fennálló nemzetközi rendre leselkedő általános veszéllyel. Vagy még rosszabb esetben egy, olyan fundamentális kihívással, amely az európai projekt mint olyat – tehát a Visegrádi Csoport kezdeti *raison d'être*-ét kérdőjelezi meg.

A komoly biztonsági fenyegetések újjáéledésének még erősebben kéne ösztönöznie a V4-ek, mint közös érdekekkel és célokkal rendelkező, regionális csoportnak az újraindítását. Fontos, hogy a Keleti Partnerség továbbra is a Visegrádi Csoport közös prioritása maradjon.

És most kérem engedjék meg, hogy néhány szót szóljak jövőnkéről.

Az elmúlt két évtizedben mindannyian sokat fektettünk bele abba, hogy felépítsük Visegrád tekintélyes politikai tőkéjét. Nem lenne bölcs dolog megszakítani ezt éppen most, amikor ilyen magasak a téték. Másrésztől valószínűtlennek tűnik, hogy a csoportot könnyen helyettesíteni tudná bármilyen létező, vagy hipotetikus regionális szervezet. Ha a Visegrádi Csoport feladja azt az ambícióját, hogy egy potenciálisan erős regionális tényezővé váljon, akkor váratlanul magas lehet ennek a kudarcnak az ára a régióknak számára abból a szempontból, hogy elveszíti jelentőségét és képességét, hogy az európai politikát befolyásolja.

A közös visegrádi álláspont hiánya, olyan alapvető európai kérdésekkel kapcsolatban, mint a közös biztonság, szomszédságpolitika, Oroszországgal kapcsolatos külpolitika – csak néhány olyan dolgot említve, amelyek a kockán forognak jelenleg is Ukrajnában – összeegyeztethetetlen a hitelesség azon szintjével, amelyet a V4-ek eddigi tevékenységükkel értek el. A Visegrádi Csoport kulcs szerepet tud és kell, hogy játsszon az ukrán krízisre és a tágabb orosz kihívásra való stratégiai válasz kialakításakor. Ez főleg igaz egy olyan pillanatban, amikor a teljes Európai Unió meg van osztva ugyanezen kérdések kapcsán és amikor sürgősen szükség van egy egyértelműbb és erősebb politikai kezdeményezés megfogalmazására.

Végül pedig, kérem engedjék meg, hogy nagyon világosan fogalmazzak. A gazdaságról is szó van. A V4-ek az NB8-al közösen, többé-kevésbé ugyanazt a gazdasági potenciált képviselik mint Németország. A V4 partnerekkel való lengyel kereskedelmi forgalom már most több mint 35 milliárd Eurót tesz ki. Ez egy hatalmas összeg. És ugyanez vonatkozik a csoport többi államára is. Jelentős, jó és nagymértékben kiegyensúlyozott kereskedelemről beszélünk. A sikeres V4 brand szintén elősegíti azt, hogy új befektetőket csalogassunk a régióba. És még egyszer le szeretném szögezni, még számos befejezetlen közös projektünk van, amelyeket együtt kell folytatnunk. Én személy szerint nagyon nyugodt és optimista vagyok az együttműködésünk jövőjét illetően.

Köszönöm a figyelmet

Roman Kowalski, Lengyelország nagykövete, 2015. április

© DKE 2015

<http://www.southeast-europe.org>

Contact: [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org)

Figyelem! Kedves kutató! Ha erre a tanulmányunkra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük, küldjön erről egy email-t a főszerkesztő részére a [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org) címre. *A cikket a következőképpen idézze:*

Roman Kowalski: A Visegrád Csoport – Jelen és jövő. *International Relations Quarterly*, Vol. 6. No.1. (2015 Tavasz) 2 p. Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő*